

УДК 342

DOI <https://doi.org/10.32782/klj/2024.2.34>

Ярославський С. Ю.,

аспірант

Київського університету інтелектуальної власності та права
Національного університету «Одеська юридична академія»

ВИДИ ІНФОРМАЦІЇ ТА ОЗНАКИ ЯК ОБ'ЄКТА ПРАВОВІДНОСИН У МЕДИЧНІЙ СФЕРІ

Анотація. Дана стаття є комплексним дослідженням видів інформації та їх ознак як об'єкта правовідносин у медичній сфері. Розібрано базові засади інформаційного права у медичній сфері та методи їх реалізації.

У статті обґрунтовано вибір теми дослідження, розкрито зв'язок із різними науковими підходами та темами, визначено мету, завдання, предмет і об'єкт дослідження, охарактеризовано методи наукового пізнання, використані в дослідженні.

Напрямки дослідження охоплюють: розгляд понятійно-категоріального апарату видів інформації як складової сфери медичного обслуговування; аналіз основних принципів та засад функціонування інформаційного права.

Проведено всебічний аналіз наукових підходів до поняття видів інформації, досліджено різні підходи до методології побудови категорій та типологій видів інформації, а також досліджено інформацію як об'єкт цивільних правовідносин та його правової природи.

Досліджено зміст інформації та її видів у суспільстві в цілому, що напряму пов'язано із функціонуванням медичної сфери. Повнота розгляду теми неможлива без відпрацювання питання об'єкту інформаційних правовідносин, що було здійснено в даній статті.

Оцінено важливість ролі інформації у сфері медичного обслуговування,

так як вона охоплює усі сфери медичних відносини: від інформованої добровільної згоди на медичне втручання, інформування про право на лікування на підставі нових клінічних протоколів до можливості участі в клінічних дослідженнях.

Проведено аналіз реалізації інформаційних прав в вибраних напрямках надання медичної допомоги. Розглянуто провідні наукові концепції підходів до поняття інформаційного права та висвітлено найбільш вдалі приклади на думку автора. Здійснено історичний екскурс на шляху формування правової категорії інформаційного права у медичній сфері.

Ключові слова: інформація у сфері медичного обслуговування, цивільні правовідносини, інформаційні правовідносини у сфері медичного обслуговування, медична інформація, види інформації, медична допомога, медичне обслуговування, персональні дані.

Yaroslavskiy S. Yu. Types of information and signs as an object of legal relations in the medical field

Abstract. This article is a comprehensive study of types of information and their features as an object of legal relations in the medical field. The basic principles of information law in the medical field and methods of their implementation are analyzed. The article substantiates the choice of the research topic, reveals the connection with various scientific approaches and topics, defines the goal, task, subject and object of the research, characterizes the methods of scientific knowledge used in the research. Research directions include: consideration of the conceptual and categorical apparatus of types of information as a component of the field of medical care; analysis of the main principles and principles of information law functioning. A comprehensive analysis of scientific approaches to the concept of types of information was conducted, various approaches to the methodology of building categories and typologies of types of information were investigated, and information as an object of civil legal relations and its legal nature was also investigated. The content of information and its types in society as a whole, which is directly related to the functioning of the medical field, was studied. Complete consideration of the topic is impossible without working out the issue of the object of informational legal relations, which was carried out in this article. The importance of the role of information in the field of medical care was assessed, as it covers all areas of medical relations: from informed voluntary consent to medical intervention, informing about the right to treatment based on new clinical protocols to the possibility of participation in clinical research. An analysis of the implementation of informational rights in selected areas of medical assistance was carried out. The leading scientific concepts of approaches to the

concept of information law are considered and the most successful examples, in the opinion of the author, are highlighted. A historical excursion was made on the path to the formation of the legal category of information law in the medical field.

Key words: *information in the field of medical care, civil legal relations, informational legal relations in the field of medical care, medical information, types of information, medical assistance, medical care, personal data.*

Постановка проблеми в загальному вигляді. Говорячи про інформаційне право у медичній сфері слід чітко визначити для себе понятійний обсяг видів інформації, розглянути типові класифікації її поділу. Без чіткого всебічного розуміння інформації яке виражене у конкретних його видах, досить складно перейти до розуміння взаємодії інформації у механізмах адміністрування медичної сфери, коректне застосування управлінських засобів на зміну алгоритмів використання видів інформації чи припинення порушень у інформаційній медичній сфері.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Над питаннями поняття інформації та її видів прямо чи опосередковано у своїх працях досліджували такі провідні науковці як В. Г. Книгавка, О. П. Мінцер, І. В. Арістова, К. І. Белякова, В. Д. Гавловський, О. Г. Додоннова, О. В. Кохановська, В. С. Цимбалюк, Л. П. Коваленко О. В. Синєокий Д. О. Перов М. В. Фігель В. А. Копилов Р. А. Майданик В. Г. Афанасьєв І. Я. Сенюта та ін. Слід зазначити, що незважаючи на різноманіття підходів, наукової єдності зі чіткого визначення видів інформації в інформаційній сфері ще не досягнуто. Проблема криється у швидкому розвитку суспільства, створенням новітніх чи модернізацією вже існуючих суспільних категорій та об'єктів.

Формулювання цілей статті. Цілі дослідження цієї статті можна визначити як такі:

- узагальнення та структуризація поняття видів інформації як складової частини інформаційного права у розрізі медичного обслуговування;
- окреслити основні види інформації та надати базові тлумачення;
- визначити напрямки застосування видів інформації у сфері медичного обслуговування.

Виклад основного матеріалу. Збір даних – це процес систематичного та відтворюваного збору та вимірювання змінних,

щоб відповісти на запитання дослідження, перевірити гіпотези або оцінити результати. Дані не є інформацією. Щоб отримати якісну інформацію, вам спочатку потрібні якісні дані, а потім ви маєте їх опрацювати, проаналізувати та інтерпретувати. Дані складаються зі змінних. Збір даних починається з визначення того, які змінні необхідні, після чого відбувається вибірка з певної сукупності. Після цього використовується інструмент збору даних для збору змінних із вибраної вибірки, яка потім перетворюється на електронну таблицю даних або базу даних. Аналіз проводиться по базі даних. Іноді ви самі збираєте дані, іноді ви аналізуєте дані, зібрані іншими для різних цілей. У реальному житті ви отримуєте обмежений приклад. Бажано, щоб це була справді випадкова вибірка з достатньою потужністю, щоб відповісти на ваше запитання. На жаль, вам, можливо, доведеться погодитися на послідовне або зручне відбір проб. В ідеалі, щоб запобігти упередженості, ваші збирачі даних не бачать цікавого результату. Однак реальне життя сповнене упереджень. Недосконалі дані можуть бути кращими, ніж відсутність; часто можна отримати корисну інформацію з недосконалих даних.

Відповідно до визначення яке зазначене у ст. 1 ЗУ «Про інформацію»: інформація – будь-які відомості та/або дані, які можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [1].

У науковому середовищі прийнято використовувати таке визначення медичної інформації, яке на нашу думку є досить доречним: **Медична інформація** – це різноманітні дані про організм людини, медичні заклади, засоби лікування, види профілактичних заходів, довідкова література [2, 3, 4].

До характерних властивостей інформації у науці відносять:

- **Об'єктивність** (вона є відображенням зовнішнього світу, а він існує незалежно від

нашої свідомості, знань, думок та суджень про нього.

– **Достовірність** Інформація є достовірною, якщо вона відображає істинний стан справ. На основі достовірної інформації приймаються правильні рішення.

– **Повнота** Інформацію можна назвати повною, якщо її достатньо для розуміння ситуації та прийняття рішення.

– **Актуальність інформації** – важливість, істотність для даного часу.

– **Корисність** Ступінь корисності інформації залежить від потреб конкретних людей і від тих задач, які за допомогою отриманої інформації можна розв'язати.

– **Зрозумілість** Інформація повинна бути представлена в доступному для сприйняття вигляді [5].

Всі види медичної інформації поділяються на чотири основні групи:

- а) алфавітно-цифрова.
- б) візуально-графічна:
 - 1) сірошкальна;
 - 2) кольорова;
 - 3) динамічна.
- в) звукова.
- г) комбінована.

Алфавітно-цифрова – це інформація яка утворена звичайними повідомленнями, передана чи збережена на певному носії. Як правило упорядкована у певній посладовності.

Сірошкальна візуально-графічна інформація – до неї відносяться рентгенологічні зображення, ехограми, Ехокардіограма, сцинтиграми, томограми. Інсують різні типи за роздільною здатністю, підвищенна роздільна здатність потрібна в першу чергу для мамограм і рентгенологічних знімків органів грудної клітини

Кольорова візуально-графічна інформація – найбільш поширена та перспективна, застосовується у таких напрямках як: ендоскопічні зображення внутрішні структури очей, слизові оболонки шлунково-кишкового тракту, слизові оболонки гортані, носа, отоскопічна зображення та ін, артроскопічні і лапароскопічної зображення, мазки крові, цитологічні та гістологічні зрізи, біомікроскопія, кольорове доплерівське картування, електрокардіограми, інші електрофізіологічні дані та ін.

Звукова динамічна інформація – до цієї категорії можна віднести промову пацієнта з неврологічною або психічною патологією, патологією гортані. Також: тони серця, судинний шум, перистальтичні шуми кишечника. Допплерівські сигнали кровотоку при ехокардіографії, флоуметрические сигнали, сигнали від фетальних моніторів та інші.

Комбінована динамічна інформація – інформація яка є поєднанням динамічної візуальної інформації зі звуковою. Однак, можливо використання поєднання виведення візуальної та алфавітно-цифрової інформації [5].

ЗУ «Про інформацію», а саме стаття 10 дає нам таку класифікацію видів інформації як:

- інформація про фізичну особу;
- інформація довідково-енциклопедичного характеру;
- інформація про стан довкілля (екологічна інформація);
- інформація про товар (роботу, послугу);
- науково-технічна інформація;
- податкова інформація;
- правова інформація;
- статистична інформація;
- соціологічна інформація;
- критична технологічна інформація [1].

Щоб відповісти на запитання дослідження, існує багато потенційних джерел даних. Дві основні категорії: первинні та вторинні дані. Первинні дані – це щойно зібрані дані; його можна зібрати безпосередньо з відповідей людей (опитування) або з їхніх біометричних даних (кров'яний тиск, вага, аналізи крові тощо). Це все ще вважається первинними даними, якщо ви збираєте дані, які були зібрані для інших (медичних) цілей шляхом вилучення даних із медичних записів. Медичні записи можуть бути багатим джерелом даних, але вилучення даних вручну займає багато часу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Без інформаційних даних отримати нові знання не неможливо, і медична сфера не є виключенням. Можуть бути цікаві припущення, нові парадигми чи теорії, але без даних, зібраних відповідними методами, якомога репрезентативніших для істини, не

буде нових знань. Тому важливо ретельно дотримуватись принципів роботи з інформацією як у її зборі, зіставленні так і у правильному тлумаченні отриманих даних. Для встановлення істини необхідно обговорювати існуючі та нові джерела даних; аналізувати змінні та методи вибірки. Види інформації у медичній сфері, що ми описали є звісно не виключними, а лише орієнтовною відправною точкою для подальшого пошуку та фіксації

усіх проявів інформації у сфері адміністрування медицини в Україні. Розуміння видів інформації необхідне для відслідковування методів роботи з такими видами інформації, актуалізацією засобів захисту такої інформації відповідно до норм чинного законодавства, Конституції України, а також ЗУ «Про Інформацію» [1, 6]. Необхідно збалансувати забезпечення конфіденційності суб'єкта та належне збереження даних.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 № 2652-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>
2. Коваленко Л. П. Інформаційні відносини. Журнал «Правова інформатика» 4(36)/2012
3. Синьокий О. В. Високотехнологічне інформаційне право України. Х.: Право, 2010. 360 с.
4. Кохановська О. В. Теоретичні проблеми інформаційних відносин у цивільному праві: монографія. К.: Видавничо-поліграфічний центр «Київський університет», 2006. 463 с.
5. Медична інформатика: підручник для студентів медичних ВНЗ: за ред. В.Г. Книгавка. Харків: ХНМУ, 2015. 240 с.
6. Конституція України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>
7. Перов Д. О. Інформаційні правовідносини в Україні: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. К., 2014. 20 с.
8. Грицай І.О. Конспект лекцій з навчальної дисципліни інформаційне право. Д.: Міністерство внутрішніх справ України дніпропетровський державний університет внутрішніх справ., 2016. 123 с.